

Základní údaje o disertační práci:

Doktorand: ing. arch. Jana Kubcová

Školitel: Prof.ing.arch. Michal Kohout

Oponent: Doc.ing.arch. Karel Havlíš

Předložená disertační práce obsahuje 292 stran textů s vloženými zobrazeními a schematickými grafy, srovnávacími tabulkami, seznamy použité a citované literatury a zejména odkazy na internetové zdroje. Doplnující součástí disertační práce jsou také grafické a textové přílohy. Obrazové a grafické přílohy jsou věnovány zobrazení všech presentovaných souborů cohousingu, textové přílohy ukazují vzorové stanovy bytového družstva, případně stanovy a domovní řád sdružení vlastníků. Hlavní obsah práce je členěn na 5 logicky navazujících kapitol. V dalších navazujících kapitolách jsou uvedeny doplňující informace. Tyto kapitoly se věnují reálným možnostem uplatnění cohousingu v České republice, celkovému shrnutí disertační práce, Summary v angličtině, literatuře a zdrojům a již zmíněným přílohám. Svým rozsahem je disertační práce nadstandardní, grafická úprava i formální uspořádání práce jsou přehledné a srozumitelné.

Volba tématu a jeho aktuálnost:

Z názvu disertační práce by se dalo předpokládat, že zvolené téma je odtažité a málo frekventované mezioborové téma, kterému se málokdo v našich podmínkách (ČR) komplexně věnuje.

Po prostudování celého obsahu poměrně rozsáhlé práce je však patrné, že dosud obecně užívaný název, obsah a nejasný výklad samotného termínu cohousing bez upřesnění českého významu, může být změněn.

Předložená podrobná analýza dánských bytových souborů (vybraných 100 souborů) je specifickou interpretací dánského způsobu sousedského bydlení, která může k této změně přispět a stát se aktuálním tématem problematiky bydlení i u nás.

Cíle a metody práce, jejich splnění.

Cíle práce jsou zformulovány stručně krátkými statěmi (1.3. Hypotézy a 1.4. Cíle práce) v úvodní kapitole disertační práce. Stanovení základních 4 otázek a jedné stěžejní hypotézy předurčuje především obsah a zaměření disertační práce. Vlastní metody práce a zkoumání jsou postaveny na konfrontaci informací získaných ze studia teoretických publikací a literatury věnující se tomuto tématu specifického komunitního bydlení a informacím získaných z internetových zdrojů o těchto komunitách. Základ teoretických informací pro disertační práci představuje především pro dané téma klíčová publikace, kniha amerického architekta Charlese Durretta „Cohousing: A Contemporary Approach to Housing Ourselves“. Reálné informace o jednotlivých realizovaných komunitních souborech jsou získány z veřejných internetových zdrojů (Google maps, Street view) i z vlastních webových stránek jednotlivých obytných souborů. Získané informace o realizovaných a fungujících souborech dánského cohousingu jsou shromážděny do databáze všech presentovaných 100 souborů. Podmínkou zařazení souborů do zkoumané databáze bylo splnění šesti kritérií sledujících objektivnost analýz a srovnávání.

Metody získávání informací o presentovaných souborech jsou srozumitelně popsány v kapitole 3.1. Kapitola obsahuje také způsob grafického zpracování informací. Seznam všech sledovaných komunit (100 souborů) je seřazen do přehledné tabulky v abecedním pořádku, se základními informacemi o době vzniku, počtu obytných jednotek, o situaci v prostředí a údajů o vlastnictví. Závěr kapitoly (3.3.) představuje logicky uspořádanou strukturu sledovaných charakteristik, podle které jsou následně sestavovány dvě obsahově nejdůležitější kapitoly disertační práce. Kapitola 4. obsahuje analýzu presentovaných 100 obytných souborů a následná 5. kapitola nazvaná „Dvanáct kapitol o dánském cohousingu“ se věnuje obecnějšímu hodnocení analýz. Výsledky zvolené metody zkoumání i správně a logicky sestavené struktury informací jsou presentovány právě v této zásadní a pro zvolené téma disertační práci nejvýznamnější a charakteristické kapitole.

Nad rámec tezí k disertační práci je formou dodatku zařazena samostatná kapitola o možnostech implementace principů cohousingu v České republice. Obsah této kapitoly zhodnocuje splnění stanovených cílů a významně doplňuje výsledné poznání tématu disertační práce.

Výsledná poznání vědecké práce:

Předložená disertační práce prokazuje poznání zvoleného tématu v podrobné interpretaci dánského cohousingu splněním vytčených cílů v úvodu práce. Vícekriteriální analýzou zaměřenou na 100 vybraných komunitních souborů konkretizuje výsledná práce detailně význam převzatého termínu cohousing, který je obecně užíván jako abstraktní koncept specifického bydlení.

Zodpovězené otázky, vytčené v úvodu práce, výsledně zformulované z podrobné analýzy shromážděných informací prezentují současnou podobu cohousingu v Dánsku a jeho vývoj za posledních 50 let. Ukazují zároveň dánský cohousing jako specifický fenomén nepřenosný do jiných společenských podmínek. Dánská společnost, její historie, kulturní tradice a životní styl determinují tento komunitní způsob bydlení.

Přesto lze z podrobně definovaných principů analýzy dánských komunitních souborů nalézt některé motivy uplatnitelné při aktuálním plánování komunitního bydlení v jiných společenských podmínkách (i u nás v ČR).

Široké poznání vědecké práce je detailně a systematicky prezentováno v obsahu hodnotící kapitoly s příznačným názvem „Dvanáct kapitol o dánském cohousingu“.

Pro potenciální reálné využití výsledků disertační práce v podmínkách České republiky je významné zařazení kapitoly 6. Dodatek: Cohousing a Česká republika. Autorka v ní informovaně objasňuje současnou situaci cohousingu v ČR i narůstání povědomí o tématu mezi odbornou i laickou veřejností. Z této kapitoly je patrné osobní angažmá autorky a zaujatost pro specifické téma, které je dosud frekventované většinou jen v akademickém prostředí. Poučení nejen z poznání dánského cohousingu, ale i jeho evropských alternativ autorka zformulovala do krátkých výstižných statí ukazující možná rizika a překážky implementace cohousingu v české společnosti, ale také pozitivní přínosy a potenciál realizace možných alternativ cohousingu v ČR.

Pro obor urbanismu je příkladné a motivující zejména systematické členění urbanistických schémat seskupení obytných jednotek do útvarů vytvářejících sdílené komunitní prostory. Realizované příklady komunitních souborů pomáhají bořit stále ještě existující ostrou, kontrastní hranici mezi soukromým a veřejným, dosud uplatňovanou v praxi urbanistického plánování. Princip koexistence bydlení spolu s nebytovými funkcemi, sdílení a pozvolné měkké rozhraní soukromého a veřejného je příkladem také pro formování prostor v kompaktním městě.

Přínos disertační práce:

Přínosem disertační práce je především podrobné a komplexní seznámení s dánským cohousingem a jeho principy. Důležité je také konkrétní naplnění významu slova cohousing dosud abstraktního obsahu.

Přínosem pro vědeckou praxi jsou také zvolené „bezkontaktní“ metody využití internetových zdrojů (satelitní snímky Google a webové stránky sledovaných komunit) k získávání potřebných informací o komunitních souborech a jejich příkladná aplikace pro sestavení databáze k následné analýze.

Připomínky:

Ad 1/ V kapitole 3. Věnující se metodám k sestavení databáze (3.3. Sledované charakteristiky), v analýze bytových souborů (4.2. Urbanistické charakteristiky) a následně i v 5. Kapitole (5.3. Urbanismus a architektura – prostorová typologie) chybí významné urbanistické kritérium začlenění hodnoceného komunitního souboru a jeho vazby na urbanistickou strukturu sídla, ve kterém soubor vznikl a v rámci tohoto sídla také funguje. Pod termín urbanistické charakteristiky jsou zahrnuty většinou jen struktury formující vzájemnou konfiguraci, seskupení bytových a společně využívaných objektů vytvářející prostor sdílený komunitou.

Ad2/ Presentovaná „bezkontaktní“ metoda získávání informací z internetových zdrojů (především z webových stránek cohousingových komunit) by si zasloužila pro objektivizaci získaných informací doplněním ověřenými informacemi získanými kontaktními metodami (cílené ankety, dotazníková šetření, reálné rozhovory...).

Závěrečné hodnocení disertační práce:

Předložená práce splňuje formální i obsahové podmínky požadované na disertační práci, je svým obsahem i rozsahem nadstandardní. Zmiňované připomínky nesnižují zásadně její hodnotu, proto práci hodnotím kladně a jako prospěšnou pro přínos v oboru urbanismu a příbuzných oborech zabývajících se bydlením obecně a komunitním bydlením obzvláště. Proto doporučuji disertační práci k obhajobě.

24. dubna 2018

Doc. Ing. arch. Karel Havlíš,
vedoucí Ústavu urbanismu Fakulty architektury VUT v Brně